

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 වියාවනය කළ මතය

මිලිකෝ පෞද්ගලික සමාගමේ (“සමාගම”) 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ..

සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මම මතයක් ප්‍රකාශ නොකරමි. වියාවනය කළ මතය සඳහා පදනම කොටසේ සාකච්ඡා කර ඇති කරුණුවල වැදගත්කම හේතුවෙන් මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් විගණන මතයක් සඳහා පදනමක් සැපයීමට ප්‍රමාණවත් හා උචිත විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට මා හට නොහැකි විය.

1.2 වියාවනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මම මතයක් ප්‍රකාශ නොකරමි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ කළමනාකරණයේ සහ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, සමාගම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය සමාගම ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

සමාගමේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධ වගකීම, පාලනය කරන පාර්ශවයන් විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16 (1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, සමාගමේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණකගේ වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතික වීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑම විටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම් නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි බලපෑමක් විය හැකි බව අපේක්ෂා කෙරේ.

මා විසින් වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය කරන ලදී. තවද,

- වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන්ගේ අවදානම් හඳුනාගැනීමේදී හා තක්සේරු කිරීමේදී අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීමෙන් වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවන්නාවූ අවදානම් මඟහරවා ගැනීමට, ප්‍රමාණවත් සහ සුදුසු විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම මාගේ මතයට පදනම් වේ. වරදක් නිසා සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවක් හේතුවෙන් සිදුකරන ලද ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයක් හඳුනා නොගැනීම මගින් සිදුවන්නාවූ බලපෑම ප්‍රබල වන අතර, දුස්සන්ධානය, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීම, වේතනාන්විත මඟහැරීම හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟහැරීම වංචාවක් ඇතිවීමට හේතුවේ.
- අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස සමාගමේ අභ්‍යන්තර පාලනය සම්බන්ධයෙන් අවබෝධයක් ලබා ගන්නා ලද නමුත්, අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට අදහස් නොකරයි.
- කළමනාකරණය විසින් අනුගමනය කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය සහ යොදා ගන්නා ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල හා සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම්වල සාධාරණත්වය ඇගයීම.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාළත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම්වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව් කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතු වේ. මාගේ නිගමනයන් විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය දක්වා ලබා ගන්නා ලද විගණන සාක්ෂි මත පදනම් වේ. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් විය හැකිය.
- හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය සහ අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණ අයුරින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් බව ඇගයීම.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ සමාගමේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ සමාගමේපාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, සමාගම ක්‍රියා කර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල නොවීම

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 01 හි 32 ඡේදය ප්‍රකාරව ප්‍රමිතයෙහි ඉඩ දී ඇති අවස්ථාවලදී හැර වත්කම්, වගකීම්, ආදායම් හා වියදම් ශේෂ හිලව් කර මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි ඉදිරිපත් නොකළ යුතුය. ප්‍රධාන කාර්යාලයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල එකතුව රු.4,170,475ක් වූ වෙළඳ ණය හිමි හර ශේෂද වෙනත් ගෙවිය යුතු ශේෂ අයිතම් 04ක ඇතුළත් එකතුව රු.24,654,488 ක් වූ හර ශේෂයන්ද ජංගම වගකීම්වලට හිලව් කර දක්වා තිබුණි. තවද ප්‍රධාන කාර්යාලය, දිගන හා කොළඹ කිරි කර්මාන්ත ශාලාවල පිළිවෙලින් රු.20,697,294ක්, රු.33,350,997 ක් හා රු.1,567,550ක් වූ ණය ගැනි ශේෂ සහ අත්තිකාරම් තැන්පතු හා පෙර ගෙවීම් යන ජංගම වත්කම් අයිතම් වල එකතුව රු.6,679,409ක වටිනාකම් බැර ශේෂ ලෙස දැක්වීම යන හේතු නිසා සමස්ථයක් ලෙස ජංගම වගකීම් හා ජංගමවත්කම් ශේෂ පිළිවෙලින් රු.28,824,963ක් හා රු.62,295,250 ක් උභය ලෙස දක්වා තිබුණි.</p>	<p>ඉවත් කළ හැකි හර හා බැර ශේෂයන් පිළිබඳව සලකා බලා එම ශේෂයන් ඉදිරි වර්ෂයේදී ණයහිමි ශේෂයන්ගෙන් ඉවත් කිරීමට අවශ්‍ය කටයුතු සිදු කරන බව මෙයින් දන්වමි.</p>	<p>වත්කම්, වගකීම් හා ආදායම්, වියදම් ශේෂ හිලව් කර මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට ඉදිරිපත් නොකළ යුතුය.</p>
<p>(ආ) සමාගමේ කර්මාන්තශාලා 4 ක් සහ ගව ආහාර නිෂ්පාදන අංශය සඳහා ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිති 8 හි 13 ඡේදය ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල බණ්ඩ වාර්තාකරණය සිදුකළ යුතු වුවත් එසේ සිදුකර නොතිබුණි.</p>	<p>ආයතනය දැනට බණ්ඩ වාර්තාකරණය “Segmental Reporting” සිදු නොකරන අතර ඉදිරියේදී එහි අවශ්‍යතාවය සලකා බලනු ඇත.</p>	<p>මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල බණ්ඩ වාර්තාකරණය සිදුකළ යුතුය</p>
<p>(ඇ) ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිති අංක 09 හි 5.5.15 ඡේද අනුව වෙළඳ ණයගැනි ශේෂය වන රු.719,118,672 සඳහා පසුකාලීන මැනීම් සඳහා අපේක්ෂිත ණය අලාභ ක්‍රමය භාවිතා කළ යුතු වුවත් ඒ අනුව ණයගැනි ශේෂය ගණනය කර නොතිබුණු අතර විගනණයට ඉදිරිපත් කරන ලද උපලේඛන අනුව එම ශේෂය රු.712,258,436 වූයෙන් රු.6,860,236 ක වෙනසක් විය. තව ද, වෙනත් ණයගැනි ශේෂය වූ රු.46,400,866 සඳහා කාල විශ්ලේෂණයක් විගණනයට ඉදිරිපත් නොවූ බැවින් විෂය පථය සීමා විය.</p>	<p>දැනට සමාගමේ ඇති සියලු ණයගැනි ශේෂ බැංකු ඇපකරයක් මගින් ආවරණය වී ඇති හෙයින් එම ශේෂයන් සඳහා අලාභ වෙන් කිරීමක් අවශ්‍ය නැති බව කළමනාකරණයේ අදහසයි.</p>	<p>වෙළඳ හා අනෙකුත් ලැබිය යුතු දෑ ශේෂය අගය කිරීමේදී අපේක්ෂිත ණය අලාභ ක්‍රමයට ඇගයීම් කළ යුතු අතර උපලේඛන අනුව එම ශේෂයන් සමාන විය යුතුය. කාල විශ්ලේෂණය විගණනයට ඉදිරිපත් කළ යුතුය.</p>

(ඇ) සමාගම විසින් කිරි ආශ්‍රිත නිෂ්පාදිත වෙළඳපලට නිකුත්කරන ප්‍රධාන ආයතනයක් වීම, එම නිෂ්පාදන සඳහා විශාල ඉල්ලුමක් පැවතීම හා ආයතනය පුද්ගලික සමාගමක් ලෙස සංස්ථාපනය කර තිබීම යනාදී කරුණු නිසා ප්‍රමාණාත්මක බදු වන තාවකාලික වෙනසක් හෝ බදු වන ලාභයක් ඉපයීමට හැකි බවට තහවුරු කිරීමට තරම් සාක්ෂි නොමැති බව මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි දක්වා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 12 හි 37 ඡේදය ප්‍රකාරව සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල විලම්භිත බදු වත්කම් හඳුනාගෙන ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි.

ආයතනය බදු ගෙවීමට අවශ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල විලම්භිත ලාභ ප්‍රමාණයක් නුදුරු බදු වත්කම් හඳුනාගෙන ගිණුම්ගත කළ යුතුය, අනාගතයේ බලාපොරොත්තු නොවන්නේ බදු සඳහා වත්කම් ක්ෂය කරන අනුපාතය "Capital Allowance" හා ආයතනයේ ක්ෂය අනුපාතය "Depreciation Rate" අතර ඇති විශාල පරතරය වන අතර, තවද එමගින් පැන නගින බදු අලාභයයි. නමුත් දැනටමත් ආයතනය ගිණුම්කරණ ලාභ උපයමින් පවතී.

(ඉ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 16 හි 50 හා 51 ඡේද අනුව භාවිතයට ගනු ලබන වත්කම්වල ජීවකාලය වාර්ෂිකව සමාලෝචනය කර ඵලදායී ජීවකාලයක් ඇස්තමේන්තු කර ගිණුම්වල ඇස්තමේන්තු වෙනසක් ලෙස ගිණුම්ගත කළ යුතු විය. එසේ වුවත් එකතුව රු.470,817,829 ක් වූ ස්ථාවර වත්කම් අයතම් 6,562 ක් සම්පූර්ණයෙන් ක්ෂය වී තිබුණ ද 2013 වර්ෂයේ සිට 2020 දෙසැම්බර් 31 දක්වා භාවිතා කරමින් පවතින නමුත් ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව ඵලදායී ජීවකාලය සමාලෝචනය කර නොතිබුණි.

වත්කම් සත්‍යාපනයක් හා ප්‍රත්‍යාගණනයක් රේඛීය අමාත්‍යාංශය මගින් දැනටමත් කර ඇති අතර අවශ්‍ය ගැලපුම් එහි ප්‍රතිඵල අනුව සිදු කරනු ඇත.

.සම්පූර්ණයෙන්ම ක්ෂය වී ඇතත් තවදුරටත් භාවිතයට ගනු ලබන වත්කම්වල ඵලදායී ජීවකාලය නැවත තක්සේරු කළ යුතුය.

(ඊ) කර්මාන්තශාලා නවීකරණ ව්‍යාපෘතිය සඳහා සමාගම හා විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව සමඟ ඇතිකරගෙන තිබූ ගිවිසුමේ 2.04 ඡේදය අනුව ව්‍යාපෘතිය සම්බන්ධ විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් දරන සියලු වියදම් ,එනම් විනිමය විචලනය ද සමාගම විසින් දැරිය යුතු විය. ඒ අනුව ඉහත ව්‍යාපෘතියට අදාළව 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට ගෙවිය යුතු ණය ශේෂය ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 21 හි 23 ඡේදය ප්‍රකාරව වර්ෂය අවසානයේ විදේශ විනිමය අනුපාතයට අගය කර ගිණුම්ගත කළ යුතු විය.

මෙම ව්‍යාපෘතිය 2021 දී ප්‍රාග්ධනිකකරණය කර ඇති අතර ඒ හේතුවෙන් මෙම ගැලපීම් සිදු කිරීමට අවශ්‍ය නොවන බවට අපේක්ෂා කරමු.

විදේශ විනිමය අනුපාත විචලනයේ බලපෑම ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

මේ අනුව 2013 සිට 2020 වර්ෂය දක්වා ගිණුම්ගත කළ යුතු විදේශ විනිමය අනුපාත විචලනයේ අහිතකර බලපෑම වන රු.1,467,885,383ක් ගිණුම්ගත කර නොමැති බැවින් එම වටිනාකමට සමාන ප්‍රමාණයකින් සමාගමේ දිගුකාලීන ණය වගකීම උෞතගණනය වී ඇති අතර සමාලෝචිත වර්ෂයේ විදේශ විනිමය විචලනය වූ රු.71,197,063ක් ගිණුම්වල ගලපා නොමැති බැවින් වර්ෂයේ ලාභය ද එම ප්‍රමාණයෙන් අධිගණනය වී තිබුණි.

- (උ) භාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම් දෙපාර්තමේන්තුවේ අංක TO/REV/05/33/6 හා 2023 සැප්තැම්බර් 27 දිනැති ලිපිය අනුව කර්මාන්තශාලා නවීකරණ ව්‍යාපෘතිය යටතේ 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට සමාගම විසින් නැවත භාණ්ඩාගාරය වෙත ප්‍රතිපූර්ණය නොකළ ණය ශේෂය රු.6,487,344,117ක් වුවත් සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල එම ශේෂය රු.9,148,369.878ක් වූයෙන් රු.1,658,903,964ක් වැඩියෙන් ගිණුම්ගතකර තිබුණි. ඊට අදාළ සමුච්චිත ගෙවිය යුතු පොලී මුදල රු.944,267,259ක් වුවද එය ගිණුම්ගත කර නොතිබූ බැවින් ගෙවිය යුතු පොලිය එම වටිනාකමින් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි. ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 23 හි 12 ඡේදය ප්‍රකාරව ඉදිකිරීම් කාලපරිච්ඡේදය තුළදී ප්‍රාග්ධනික කළ යුතු ණය පොලී ප්‍රමාණය අදාළ කෙරීගෙන යන වැඩ ගිණුමට සමාලෝචිත වර්ෂය දක්වා ප්‍රාග්ධනික කර නොතිබුණු බැවින් කෙරීගෙන යන වැඩ ද අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.
- (ඌ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 36 හි 12 (ඊ) ඡේදය ප්‍රකාරව නිෂ්ක්‍රීයව පවතින යන්ත්‍ර සූත්‍ර සඳහා භානිකරණ ගැලපීම් සිදුකළ යුතු වුවද මණ්ඩලය විසින් රු.15,445,587ක් පිරිවැය වූ දිගන කිරි කර්මාන්තශාලාව වෙත භාරදී ඇති 2014 වර්ෂයේ මිලදීගත් අයිස් ක්‍රීම් කෝන් පිරවුම් යන්ත්‍රයන්, කොළඹ කර්මාන්තශාලාවේ සවි කිරීම සඳහා 2011 ජනවාරි 20 දින කල්බදු පදනමට මිලදීගත් රු.104,177,779 ක් වටිනා යෝගට් මිශ්‍ර කිරීමේ යන්ත්‍රයන්, කොළඹ කිරි කර්මාන්තශාලාවේ මුළු වටිනාකම රු.2,275,000 ක් වන යන්ත්‍ර 4 ත් සම්බන්ධයෙන් භානිකර ගැලපීම් සිදුකර නොතිබුණි.
- (එ) අඹේවෙල කිරි කර්මාන්තශාලාවේ අඛණ්ඩ බල සැපයුම් ඒකකය (UPS) මිලදී ගැනීමේ ඇණවුම පිරිනැමීමෙන් පසු අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් එය අවලංගු කිරීම නිසා සැපයුම්කරු විසින් රු.මිලියන 40ක අලාභ ඉල්ලා සමාගමට එරෙහිව නඩු පවරා තිබුණු අතර ඒ සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 37 හි 86 ඡේදය ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සටහන් මඟින් හෙළිදරව් කර නොතිබුණි.
- මෙම ශේෂය 2021 දී ප්‍රාග්ධනිකකරණය කර ඇති අතර මෙම ගැලපීම 2020 දී සිදු කර නොමැත.
- ඉදිකිරීම් කාලපරිච්ඡේදය තුළදී ප්‍රාග්ධනික කළ යුතු ණය පොලී ප්‍රමාණය ප්‍රාග්ධනික කළ යුතුය.
- විගණනය විසින් පෙන්වා දී ඇති නිෂ්ක්‍රීයව පවතින යන්ත්‍ර කරුණු සමග එකඟ වන අතර සූත්‍ර සඳහා භානිකරන ඉදිරි වසරේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ගැලපීම් සිදුකළ යුතුය.
- පිලියෙල කිරීමේදී අදාළ ගැලපීම් සිදු කරනු ලැබේ.
- මේ සම්බන්ධව ගැලපීම් කිරීමට ඉහළ කළමනාකරණයේ ඇති නඩු සම්බන්ධයෙන් අවශ්‍ය වන අතර මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සටහන් මඟින් හෙළිදරව් කළ යුතුය.
- සමාගමට එරෙහිව පවරා ඇති නඩු සම්බන්ධයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සටහන් මඟින් හෙළිදරව් කළ යුතුය.

1.5.2 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) සමාගමේ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ සටහන් අංක 02 අනුව සමාලෝචිත වර්ෂයේ ක්ෂය ප්‍රමාණය ලෙස රු.535,201,255ක් දක්වා තිබූ නමුත් වර්ෂයේ ක්ෂය ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ එකතුව රු.529,445,941 දක්වා තිබීම හේතුවෙන් වර්ෂයේ ක්ෂය සටහන් කිරීමේදී රු.5,755,314 ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය.	සමාගමේ ඒකාබද්ධ ගිණුම් ප්‍රකාශනයේ පොදු කාර්ය පිරිවැය යටතේ රු. 463,178,690/- දක්වා ඇති අතර වෙළෙඳ හා ලාභලාභ ගිණුමේ ක්ෂය යටතේ රු. 26,930,175/- දක්වා ඇත. එයට අමතරව කිරි ශීත කිරීමේ මධ්‍යස්ථාන පිරිවැය යටතේ රු.37,043,570.19 ක් සහ විකිණීමේ හා බෙදාහැරීමේ පිරිවැය යටතේ රු.2,236,103.47 දක්වා ඇත.	මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ සටහනේ ක්ෂය වටිනාකම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ වටිනාකම් සමග සැසඳිය යුතුය.
(ආ) සමාගමේ කොළඹ, අඹේවෙල, දිගන හා පොළොන්නරුව යන කිරි කර්මාන්තශාලා, පොල්ගහවෙල ගව ආහාර නිෂ්පාදන ඒකකය හා ප්‍රධාන කාර්යාලය යන අංශ 06 හි එක් එක් අවසන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ශේෂ පත්‍රයන් වෙත වෙනම සැලකුවට දේපළ, පිරියත හා උපකරණවල 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට සමුච්චිත ක්ෂය වටිනාකම රු.3,720,476,766ක් වූ නමුත් සමාගමේ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ සටහන් අංක 02 අනුව එය රු. 3,724,190,410 ක් වූ බැවින් රු. 3,713,644 ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය.	රු. 3,200,000.00 ක් හා රු. 500,521.00 ක මුදලක් ආරම්භක සමුච්චිත ක්ෂය ලෙස දේපළ පිරියත උපකරණ සටහනේ වැඩියෙන් පෙන්වා ඇති අතර Tunip Lanka ගිණුමට අදාළ රු. 12,525.00ක ක්ෂය සඳහා වෙන් කිරීම එම අදාළ ගිණුමේ පෙන්වා නොමැති අතර එය 2021 ගිණුම් තුළින් නිවැරදි කරනු ඇත.	මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ ක්ෂය වටිනාකම් කර්මාන්තශාලාවල ,ගව ආහාර නිෂ්පාදන ඒකකය හා ප්‍රධාන කාර්යාලය ක්ෂය එකතුවට සමාන විය යුතුය.
(ඇ) සමාගමේ දේපළ, පිරියත හා උපකරණ සම්බන්ධ ප්‍රතිපත්තිය අනුව ගොඩනැගිලිවල ඵලදායී ජීව කාලය අවුරුදු 20 සිට 25 දක්වාත් පිරියත හා උපකරණවල ඵලදායී ජීව කාලය අවුරුදු 04 සිට 30 දක්වාත් වශයෙන් පරාසයක දක්වා තිබීම හේතුවෙන් ආර්ථික ඵලදායී ජීව කාලය නිශ්චිතව හඳුනාගත නොහැකි විය. තවද සමාගමේ සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන් අංක 1.3.1.C හි අනුව ගෘහ භාණ්ඩ හා සවිකිරීම්, විද්‍යාගාර උපකරණ, මෝටර් වාහන, යතුරු හා උපකරණ, කාර්යාල උපකරණ, පරිගණක හා බෝතල් ශීතකරණ යන ස්ථාවර වත්කම් වල ක්ෂය කිරීමේ කාලය පෙර වර්ෂයට සාපේක්ෂව සමාලෝචිත වර්ෂයේදී වෙනස් කර තිබූ අතර එම වෙනස්කිරීම් පිළිබඳ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ අවශ්‍ය හෙළිදරව් කිරීම් කර නොතිබුණි. තවද ඒ සඳහා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය හා හේතුව ද විගණනයට ඉදිරිපත් නොවීය.	ආර්ථික ඵලදායී ජීව කාලය එසේ වෙනස්ව ඇත්තේ මුද්‍රණ දෝෂයකිනි.	වත්කම්වල ඵලදායී ජීව කාලය නිශ්චිතව හඳුනාගත යුතු අතර ක්ෂය ප්‍රතිපත්ති වෙනස්කිරීම් පිළිබඳ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ අවශ්‍ය හෙළිදරව් කළ යුතුය. ඒ සඳහා වූ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය විගණනයට ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

- (ඇ) සමාගමේ 2020 වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දිනට එක් එක් කර්මාන්තශාලා වල අවසන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ශේෂ පත්‍ර අනුව වෙන වෙනම සැලකූවිට දේපළ, පිරිසත හා උපකරණයන්හි පිරිවැය රු. 9,351,000,903 ක් වූ නමුත් සමාගමේ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ දේපළ, පිරිසත හා උපකරණ සටහන අනුව පිරිවැය රු.9,354,200,784 ක් ලෙස දක්වා තිබූ හෙයින් පිරිවැයෙහි රු. 3,199,881 ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය වී තිබුණි
- (ඉ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ රු. 5,630,010,374 ක දේපළ, පිරිසත හා උපකරණ ශුද්ධ ශේෂයක් පෙන්නුම් කළ ද, දේපළ, පිරිසත හා උපකරණ සම්බන්ධයෙන් භෞතික සත්‍යාපනයක් සමාගම විසින් සිදුකර නොතිබුණි. එසේම ප්‍රධාන කාර්යාලය, කොළඹ කිරි කර්මාන්ත ශාලාව සහ පොළොන්නරුව කිරි කර්මාන්ත ශාලාව හැර අනෙකුත් කර්මාන්තශාලා සඳහා නිසි පරිදි නඩත්තු කරන ලද ස්ථාවර වත්කම් ලේඛන ද සමාගම විසින් පවත්වා නොතිබූ බැවින් ස්ථාවර වත්කම්වල පිරිවැය, පැවැත්ම, අයිතිය, ක්ෂය ගණනය කිරීම්වල නිවැරදිතාවය, ඉවත් කරන ලද ස්ථාවර වත්කම්වල පිරිවැය, ක්ෂය සහ වර්ෂයේ එකතුකිරීම් යනාදියෙහි නිවැරදිතාවය විගණනයේදී පරීක්ෂා තීරීමට නොහැකි විය.
- (ඊ) සමාගමේ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ ජංගම නොවන වත්කම් යටතේ සමාලෝචිත වර්ෂයේ කෙරීගෙන යන වැඩසටහන් අංක 4 යටතේ අඹේවෙල කිරි කර්මාන්තශාලාවේ ඉදිකිරීම් සඳහා සමාලෝචිත වර්ෂයේ රු.3,197,074 ක් වියදම් කර තිබුණ ද එම පිරිවැය අඹේවෙල කිරි කර්මාන්ත ශාලාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ දක්වා නොතිබුණි.
- (උ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ දරන ලද ඉදිකිරීම් සඳහා සමාලෝචිත වර්ෂයේ වියදම් පිළිබඳව දක්වා ඇති රු.3,197,074/- ක වටිනාකම කර්මාන්ත ශාලාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ නිවැරදි කිරීමට එකඟ වේ.
- (ඌ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ දරන ලද ඉදිකිරීම් සඳහා සමාලෝචිත වර්ෂයේ දරන ලද පිරිවැය කර්මාන්ත ශාලාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ දැක්විය යුතුය ,
- (ඍ) බඩල්ගම නව කිරි කර්මාන්තශාලාවේ ඉදිකිරීම් සඳහා සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී යන්ත්‍ර උපකරණ අමතර කොටස් ගෙන්වීම් වෙනුවෙන් අවස්ථා දෙකකදී සමස්ත වියදමින් සියයට 60 ක ප්‍රතිශතයක් ලෙස යුරෝ 279,206.99 ක් හෙවත් රු.56,446,190 ක් හා මූලික අත්තිකාරමින් අඩුකිරීම් ලෙස සියයට 30 ක් ප්‍රතිශතය ලෙස යුරෝ 139,603.50 ක් හෙවත් රු. 28,223,096 ක් වශයෙන් හා එම වියදම් සඳහා වූ රඳවාගැනීම් සියයට 10 ක ප්‍රතිශතයක් ලෙස යුරෝ 46,534.50 ක් හෙවත් රු.9,407,698 ක් වශයෙන් සමස්ථ එකතුව ලෙස යුරෝ 465,344.99 ක් හෙවත් රු. 94,076,984 ක වටිනාකමට උපකරණ ගෙන්වා තිබුණි. එසේ වුවද සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ සටහන් අංක 04 හි කෙරීගෙන යන වැඩ තුළ වූ බඩල්ගම කර්මාන්තශාලාවේ ඉදිකිරීම් ගිණුම් තුළ ගැලපුම් කිරීමට එකඟ වේ.
- සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී කෙරීගෙන යන වැඩ සඳහා දරන ලද සමස්ත වියදම කෙරීගෙන යන වැඩ ගිණුමට මාරුකර කළ යුතුය.
- සමාගමේ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ දේපළ, පිරිසත හා උපකරණ සටහනේ ආරම්භක ශේෂය රු. 3,200,000.00 කින් වැඩියෙන් පෙන්වා ඇත.
- දේපළ, පිරිසත හා උපකරණයන්හි පිරිවැය වටිනාකම කර්මාන්තශාලා මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ වටිනාකමට සමාන විය යුතුය,
- දේපළ, පිරිසත හා උපකරණ සම්බන්ධයෙන් භෞතික සත්‍යාපනයක් සමාගම විසින් සිදුකළ යුතු අතර කර්මාන්තශාලා සඳහා නිසි පරිදි නඩත්තු කරන ලද ස්ථාවර වත්කම් ලේඛන ද නඩත්තු කළ යුතුය.

යටතේ එම සමස්ත වියදම කෙරීගෙන යන වැඩ ගිණුමට මාරුකර නොතිබූ බැවින් කෙරීගෙන යන වැඩ සහ දිගුකාලීන ණය රු. 94,076,984 කින් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.

- (ඌ) සමාලෝචිත වර්ෂයට පෙර වර්ෂයේ ආරම්භයේ සිටම කෙරීගෙන යන වැඩ ශේෂයන් ලෙස කර්මාන්තශාලාවල ඉදිකිරීම් හා යන්ත්‍ර සඳහා ගෙවන ලද එකතුව රු. 827,754,229 ක ශේෂයන් 5ක් ඇතුළත්ව ඇති අතර සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී ඒ වෙනුවෙන් කිසිදු වියදමක් හෝ ගෙවා නොතිබුණි. වර්ෂ අවසාන වන විටත් එම ශේෂයන් ප්‍රාග්ධනික කිරීමට හෝ කටයුතු කර නොතිබුණු අතර මෙම යන්ත්‍ර සහ ඉදිකිරීම් ණය පදනමකින් නවීකරණ කටයුතු ඉටු කරනු ලබන බැවින් අරමුණුගත මෙහෙයුම් කටයුතු වර්ෂ 4 ක කාලයක සිට ඉටු කිරීමට නොහැකි වී තිබූ බැවින් ලබා ගන්නා ලද ණය මුදල රජයට වැය බරක් පමණක් වී තිබුණි.
- (එ) සමාගමේ ඩොලර් තැන්පතුව සමාලෝචිත වර්ෂයේ ජූලි 06 දිනට කල් පිරෙන අතර එදිනට මහ බැංකු විනිමය හුවමාරු අනුපාත අනුව පොලී ආදායම රු.26,456,514 ක් විය. සමාලෝචිත වර්ෂයේ දින 188 ක් සඳහා ලද පොලී ආදායම රු. 13,589,685 ක් හා සමාලෝචිත වර්ෂයේ ඉතිරි දින 178 ක් සඳහා ලැබිය යුතු පොලී ආදායම ලෙස රු. 8,134,012ක් විය. මේ අනුව වර්ෂයට අදාළ මුළු පොලී ආදායම රු. 21,723,697 ක් වුව ද මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව ඩොලර් තැන්පතු පොලිය රු. 31,134,260 ක් වූ බැවින් රු. 9,410,563 ක් වැඩියෙන් ආදායම ගිණුම්ගත කර තිබුණි. ලැබිය යුතු පොලී ආදායම ලෙස රු.17,340,571 ක් ගිණුම්ගත කර තිබූ බැවින් ලැබිය යුතු ස්ථාවර තැන්පතු පොලී ආදායම රු.9,206,559 කින් වැඩියෙන් ගිණුම්ගත කර තිබුණි.
- (ඒ) සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ විකුණුම් පිරිවැයෙහි ඇතුළත් අමු කිරි මිලදී ගැනීම් පිරිවැය, ඇසුරුම් ද්‍රව්‍ය පිරිවැය, යන්ත්‍ර සූත්‍ර හා ගොඩනැගිලි අළුත්වැඩියා පිරිවැය හා රක්ෂණ පිරිවැයවල මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි එකතු වටිනාකම 6,417,291,006 වූ අතර කර්මාන්තශාලා ගිණුම් පරීක්ෂා කිරීමේදී එම වටිනාකම 6,422,674,358 ක් වූයෙන් රු.5,383,352 ක වෙනසක් පැවතුණි. තවද ඉකුත් වර්ෂය සමඟ එම වටිනාකම් සැසඳීමේදී සියයට 14 සිට සියයට 354ක් තරම් වූ සැලකිය යුතු විචලනයක් පෙන්නුම් කර තිබුණි.

මෙම වත්කම් වලින් කොටසක් කෙරීගෙන යන වැඩ දැනටමත් භාවිතයට ගෙන ඇති සම්පූර්ණ කර ප්‍රාග්ධනික කිරීමට හෝ කටයුතු කළ යුතුය. අතර අදාළ වැඩ නිම කිරීම් සහතිකපත් වල පවතින ගැටලුවක් නිසා කෙරීගෙන යන වැඩ තුළ දක්වා ඇත. අදාළ කරුණ ඉංජිනේරු අංශයේ අවදානයට යොමු කර ඇත.

සමාගමේ ඩොලර් ස්ථිර ඩොලර් තැන්පතුවට තැන්පතුවේ ජූලි 06 දිනට අදාළව සමාලෝචිත කාල කල්පිරෙන අතර එම දිනට පරිච්ඡේදයට අදාළ පොලී ලැබිය යුතු පොලී ආදායම ආදායම සහ ලැබිය යුතු ඩොලර් 144,114.36 කි. ඒ සඳහා පොලිය නිවැරදිව ගිණුම් ගත කළ යුතුය. ශේෂය කිරීමේ ලේඛනය ඔබ වෙත සපයා ඇත. ඒ අනුව 06.07.2019 සිට 31.12.2019 වන දින දක්වා ලැබිය යුතු පොලිය ඩොලර් 70,482.16 වන අතර 01.01.2020 සිට 05.07.2020 දින දක්වා ලැබිය යුතු පොලිය ඩොලර් 73,632.20 කි.

අදාළ ශේෂ කර්මාන්තශාලා මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි ගිණුම් වලින් උපුටා ගෙන ඇති දැක්වෙන විකුණුම් පිරිවැය අතර Excel ගිණුම් පිටපතේ කර්මාන්තශාලා ගිණුම් අනුව විකුණුම් පිරිවැයට මෙම ශේෂ පරීක්ෂා කළ හැක. සමාන විය යුතුය ,

- (ඔ) වෙළෙඳ හා අනෙකුත් ගෙවිය යුතු උපලේඛනයේ ප්‍රධාන කාර්යාලය යටතේ දක්වා ඇති වෙළෙඳ ණයහිමි ශුද්ධ ශේෂය රු. 260,618,242 ක් වුව ද ප්‍රධාන කාර්යාලයේ ණයහිමි ශේෂ ලැයිස්තු අනුව ශුද්ධ ශේෂ එකතුව රු.244,950,678 ක් වූ බැවින් රු.15,667,564 ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය. වෙළෙඳ ණයහිමි ශුද්ධ ශේෂය හා ප්‍රධාන කාර්යාලයේ ණයහිමි ශේෂ ලැයිස්තුව අතර වෙනසට හේතුව සොයා නිවැරදි කරමි. ප්‍රධාන කාර්යාලයේ ණයහිමි ශේෂ වෙළෙඳ හා අනෙකුත් ගෙවිය යුතු උපලේඛනයේ දැක්වෙන ශේෂයන්ට සමාන විය යුතුය.
- (ඕ) අනෙකුත් ගෙවිය යුතු ශේෂයට අදාළව ඉදිරිපත් කර තිබූ පරිගණක පිටපත් අනුව පොළොන්නරුව කිරි කර්මාන්තශාලාවේ ශේෂයට රු.2,180,689 ශේෂයක් ඇතුළත්ව තිබුණ ද පොළොන්නරුව කිරි කර්මාන්තශාලාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ එවැනි ශේෂයක් නොවීය. අවසාන ගිණුම් වල, ඒ ඒ කර්මාන්තශාලා සඳහා වන ගිණුම් තුළ "Creditors & Accruals" යටතේ අදාළ ශේෂයන් දක්වා ඇත. කර්මාන්තශාලාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ ඇති අනෙකුත් ගෙවිය යුතු වටිනාකම් සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන හා සමාන විය යුතුය.
- (ක) සමාගමේ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ වෙළෙඳ හා අනෙකුත් ගෙවිය යුතු ශේෂ සඳහා පොළොන්නරුව කර්මාන්තශාලාවේ රු.36,288,829ක ශේෂය සඳහාත්, අඹේවෙල කර්මාන්තශාලාවේ රු.19,423,807 ක ශේෂය සඳහාත් සහ දිගන කර්මාන්තශාලාවේ රු. 18,535,923 ක ශේෂය සඳහාත් ණයහිමි ශේෂ ලැයිස්තුවක් හා ණයහිමි කාල විශ්ලේෂණයක් විගණනයට ඉදිරිපත් නොවුණි. දිගන කර්මාන්තශාලාවේ ශේෂය දීර්ඝ කාලීනව පැවත එන්නක් බැවින් අවශ්‍ය දත්ත සොයා ගැනීමේ අපහසුතාවයක් පවතී. වෙළෙඳ හා අනෙකුත් ගෙවිය යුතු ශේෂය සඳහා කාල විශ්ලේෂණයක් විගණනයට ඉදිරිපත් කළ යුතුය . මෙහි සඳහන්ව ඇත්තේ උපවිත වියදම් ලෙස සඳහන් රු. 34,349,303.00 ක ප්‍රමාණය සහ අනෙකුත් ගෙවිය යුතු ප්‍රසාද දීමනා ලෙස සඳහන් රු. 2,180,689.00 ක ආරම්භක ශේෂයක් වේ.
- (කා) මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ සේවක ණයගැති ශේෂය රු.164,864,339ක් වුවද විගණනයට ඉදිරිපත් කරන ලද උපලේඛනය අනුව ශේෂය රු.163,505,964ක් වූයෙන් රු.1,358,375ක වෙනසක් වූ අතර කර්මාන්තශාලා ගිණුම් අනුව එම ශේෂය රු.164,448,503ක් වූයෙන් රු.415,836ක වෙනසක් විය. පිලිතුරු ලබා දී නොමැත. මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ සේවක ණයගැති ශේෂය උපලේඛනය හා කර්මාන්තශාලා ගිණුම් අනුව සමාන විය යුතුය.
- (කඊ) විශ්‍රාම ප්‍රතිලාභ ආයු ගණක අලාභය ලෙස රු.109,295,614 ක් විශ්‍රාම ප්‍රතිලාභ වගකීම් ගිණුමට බැර කර අනෙකුත් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනයට හර කර එම වටිනාකම විකුණුම් පිරිවැයටද බැර කර තිබුණි. ඒ අනුව සමාලෝචිත වර්ෂයේ විකුණුම් පිරිවැය එම වටිනාකමින් අඩු වී ලාභය වැඩිවී තිබුණි. විශ්‍රාම ප්‍රතිලාභ වලට අදාළ අනෙකුත් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනයට අදාළ ගැලපුම් විකුණුම් පිරිවැයෙන් අඩුකොට දක්වා ඇත. 2021 සිට මෙම ශේෂය වෙනම ගිණුම්ගත කර ඇති අතර විකුණුම් පිරිවැයට ගලපා නොමැත.

- (කෑ) භාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම් දෙපාර්තමේන්තුවේ අංක TO/REV/05/33/6 හා 2023 සැප්තැම්බර් 27 දිනැති ලිපිය අනුව කර්මාන්තශාලා නවීකරණ ව්‍යාපෘතිය සඳහා ලබා දී ඇති ණය මුදලින් භාවිතා නොකරන ලද ණය ශේෂය මත අයකරන ලද බැඳීම් මුදල (Commitment charges) වූ රු.56,821,121 වටිනාකම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ගැලපීම් කර නොතිබුණි.
- (කි) විලම්භිත බදු ගණනය කිරීම සඳහා සමාගමේ වත්කම්වල බදු වන තාවකාලික වෙනස්කම් ශේෂය ලෙස රු.4,283,757,781ක් විය යුතු වුවත් විගණනයට ඉදිරිපත් කරන ලද විලම්භිත බදු බදු ගණනය කිරීමේ උපලේඛනයේ අනුව බදු වන තාවකාලික වෙනස්කම් ශේෂය ලෙස රු.4,043,212,846ක් දක්වා තිබූ බැවින් රු.240,544,935 ක් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණු අතර එමනිසා ඊට අදාළ විලම්භිත බදු වගකීම රු.43,298,088 ක් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.
- (කී) සමාලෝචිත වර්ෂයේ EY සමාගමේ ආදායම් බදු ගණනය කිරීමේ වාර්තාව අනුව ඉදිරියට ගෙන ගිය බදු අලාභ වටිනාකම ලෙස රු.5,983,567,629 දක්වා ඇති නමුත් සටහන් අංක 14 අනුව විලම්භිත බදු ගණනය කිරීමේදී එම වටිනාකම රු.5,813,714,649 ලෙස ගැනීම නිසා රු.169,852,980 ක වෙනසක් නිරීක්ෂනය වූ අතර එමනිසා ඊට අදාළ විලම්භිත බදු වත්කම රු.30,573,536 කින් අඩුවෙන් ගණනය කර තිබුණි. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සටහන් අංක 24.1 හි වර්ෂයේ බදු වියදම ගණනයේදී ඉඩ දිය හැකි ශුද්ධ වටිනාකම රු.790,669,720 ලෙස දක්වා තිබුණ ද ආදායම් බදු ගණනය කිරීමේ වාර්තාව අනුව එම වටිනාකම රු.668,740,389 ක් වූයෙන් රු.121,929,331 වෙනසක් විය. තව ද රජයෙන් ලැබිය යුතු මුදල් සඳහා හානිකරණ ප්‍රතිපාදන ලෙස ගිණුම් ගත කර ඇති රු.278,981,206 ක මුදල විලම්භිත බදු වත්කම් ගණනයේදී සලකා නොබැලීම නිසා විලම්භිත බදු වත්කම රු.50,216,617 ක් අඩුවෙන් ගණනය වී තිබුණි.
- (කු) 2016 වර්ෂයට පෙර සිට පැවත එන භාවිතයට නොගන්නා රු.15,699,277ක් වටිනා කිරීම්වල ඇසුරුම් තොග අමෙවෙල කර්මාන්තශාලාවේ පැවතියද 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට ඒවා යල් පැන ගිය තොග ලෙස හඳුනාගෙන නොතිබුණි. තවද සමාගමේ අවසන් තොගය තුළ රු.38,711,150ක් වටිනා වසර 20 ක් ඉක්මවූ සෙමින් නිකුත්වන මෙම ශේෂය 2021 දී බැඳීම් ගාස්තුව මූල්‍ය ප්‍රාග්ධනීකරණය කර ඇති අතර මෙම ගැලපීම් 2020 දී සිදු කර නොමැත.
- මෙම ශේෂය උපුටා ගත් ආකාරය කර්මාන්තශාලා අනුව වෙන වෙනම ලබා දිය හැකි නම් ඊට අදාළව සැසඳුම් ලේඛනයක් ඉදිරිපත් කළ හැක.
- විලම්භිත බදු වගකීම නිවැරදිව ගණනය කර ගිණුම් ගත කළ යුතුය.
- විලම්භිත බදු ගණනය කිරීමේදී විලම්භිත බදු වගකීම හා බදු අලාභ වටිනාකම ලෙස වත්කම නිවැරදිව ගණනය කර ගිණුම් ගත කළ යුතුය.
- මෙම කිරීම්වල ඇසුරුම් තොගයෙන් කි.ග්‍රෑ. 2,657 ක ප්‍රමාණයක් 2022.09.08 වන දින කිරීම්වල නිෂ්පාදනය සඳහා භාවිතා කර ඇත. ඉතිරිව ඇති කිරීම්වල ඇසුරුම් තොගය භාවිතයට ගත නොහැකි තොග භාවිතයට නොගන්නා කිරීම්වල ඇසුරුම් යල්පැන ගිය තොග ලෙස හඳුනාගත යුතු අතර තොග ස්වාභාවය හඳුනාගෙන නිවැරදිව අගය කළ යුතුය.

ඉංජිනේරු තොගයක් ද සාමාන්‍ය තොගයේ රු.42,237,877ක් වටිනා සෙමින් නිකුත්වන තොගයක් හා වටිනාකම හඳුනාගත නොහැකි තොග පැවතුණු අතර එම තත්ත්වයන් සැලකිල්ලට ගෙන තොග වල ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය ගණනය කර නොතිබුණි. එසේම දිගු කර්මාන්තශාලාවේ පැවති ඉංජිනේරු තොග වටිනාකම වූ රු.12,679,161ක් හා පොළොන්නරුව කර්මාන්තශාලාවේ පැවති ඉංජිනේරු තොග වටිනාකම රු.311,755ක් උණ ගණනය වී තිබුණු අතර තොග අයිතම 08ක් රු.12,715කින් අධි ගණනය වී තිබුණි. තවද පසුගිය වර්ෂවල සිට පැවත එන රු.12,096,362ක උණ තොග සඳහා වෙන් කිරීමේ ශේෂයක් නිරවුල් නොකර තොගයෙන් අඩුකර පෙන්වා තිබුණි.

ලෙස හඳුනාගෙන ඇත.

භාවිතයට ගත නොහැකි තොග අයිතම ඉවත්කිරීමට හෝ වෙන්දේසි කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

(කු) සමාගම විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද උපලේඛන අනුව නොමිලයේ නිකුත් කරන ලද තොග වටිනාකම රු.16,405,193ක් වුවද මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි නොමිලයේ නිකුත් කරන ලද තොග වටිනාකම 13,568,166 වූයෙන් රු 2.837.027 වෙනසක්ද දිගු කර්මාන්ත ශාලාවේ අවසන් තොගය තුළ ඇතුළත් නිමි මාර්ගස්ථ තොගය රු.7,984,542ක් හා නොනිමි තොගය ශේෂය රු.8,616,684ක් වුවද විගණනයට ඉදිරිපත් කරන ලද උපලේඛනය අනුව එම ශේෂ පිළිවෙලින් රු.7,430,582ක් හා රු.7,932,019ක් වූයෙන් රු.553,960ක් හා රු.684,665ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය.

මෙම ශේෂ උපුටා ගත් ආකාරය කර්මාන්තශාලා අනුව වෙන වෙනම ලබා දිය හැකි නම් ඊට අදාළව සැසඳුම් ලේඛනයක් ඉදිරිපත් කළ හැක.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනය හා උපලේඛන අනුව නොමිලයේ නිකුත් කරන ලද තොග වටිනාකම සමාන විය යුතු අතර මාර්ගස්ථ නිමි තොගය මූල්‍ය ප්‍රකාශනය උපලේඛන අනුව සමාන විය යුතුය.

(කෙ) සමාලෝචිත වසරේ මෝටර් රථ රු.6,107,960 කින් වැඩියෙන් ක්ෂය කර තිබුණු බැවින් සමාලෝචිත වර්ෂයේ ලාභය එම වටිනාකමින් අඩුවෙන් නිරූපණය වී තිබුණි. පෙර වසරේ මෙම මෝටර් රථය රු.2,343,300 කින් වැඩියෙන් ක්ෂය කර තිබූ බැවින් ඒ නිසා සමුච්චිත ක්ෂය රු.8,451,259 වැඩියෙන් ද සමුච්චිත ලාභය එම ප්‍රමාණයෙන් අඩුවෙන්ද දක්වා තිබුණි.

පිලිතුරු ලබාදී නොමැත.

මෝටර් රථ ක්ෂය නිවැරදිව ගණනය කර ගිණුම් ගත කළ යුතුය.

(කේ) වෙළඳ හා වෙනත් ලැබීම් ශේෂයේ අඩුවීම රු.116,129,364ක් වුව ද මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයේ එම වටිනාකම රු.108,094,364ක් වූයෙන් රු.8,035,000 ක වෙනසක් විය.

ස්ථාවර වත්කම් වල මෝටර් රථ මිලදී ගැනුම් යටතේ දක්වා ඇති රු. 8,035,000.00 ශේෂය මීට පෙර වර්ෂ වල ගෙවීම් කර අත්තිකාරම් යටතේ දක්වා තිබූ ශේෂයකි.එම ප්‍රාග්ධනිකකරණය මූල්‍ය ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයේ කාරක ප්‍රාග්ධන වෙනස්වීම් යටතේ දක්වා ඇත.

මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයේ වෙළඳ හා වෙනත් ලැබීම් ශේෂයේ අඩුවීම නිවැරදිව සටහන් කළ යුතුය.

- (කො) සමාලෝචිත වර්ෂයේ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයේ භාවිතයට අයිතිව ඇති වත්කම් (Right to use assets) වෙනුවෙන් ක්‍රමක්ෂය ලෙස රුපියල් 13,321,663 ක් දැක්වුවද ඊට අදාළ පෙර වසරේ සංසන්දනාත්මක අගයන් දක්වා නොතිබුණි. සමාගම විසින් මෙම මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතාංකය මුල් වරට මෙම වසරේ අනුගමනය කර ඇත. භාවිතයට අයිතිව ඇති වත්කම් වෙනුවෙන් පෙර වසරේ සංසන්දනාත්මක අගයන් දැක්විය යුතුය.
- (කෝ) බඩල්ගම නව කිරි කර්මාන්තශාලාවේ ඉදිකිරීම් හා යන්ත්‍ර උපකරණ ගෙන්වීම්වලට අදාළව වර්ෂ අවසාන වන විට මූලික අත්තිකාරමින් යුරෝ 486,007.88 ක් ආවරණය කර ගැනීමට ඉතිරිව තිබූ අතර වර්ෂ අවසාන විදේශ විනිමය හුවමාරු ශේෂය වූ 225.54 ක (යුරෝ 1= රු.225.54) මත ගණනය කළ මුදල රු.109,614,217 ක් වුව ද සමාලෝචිත වර්ෂ ආරම්භක ශේෂය වූ රු.139,152,682 ක ශේෂයම වර්ෂ අවසාන ශේෂය ලෙස ගිණුම්වල පෙන්වා ඇති හෙයින් රු.29,538,465 ක් දිගුකාලීන අත්තිකාරම් අධිගණනය වී තිබුණි. ගිණුම් තුළ ගැලපුම් කිරීමට එකඟ වේ. දිගුකාලීන අත්තිකාරම් නිවැරදිව අගය කර ගිණුම් ගත කළ යුතුය.
- (ග) බැංකු ශේෂ තුළ මුදල් හා මුදල් සමාන දෑ යටතට නොගැනෙන හඳුනා නොගත් එකතුව රු.253,328ක් වූ ශේෂ 3ක් 2020 දෙසැම්බර් 31 දින වන විටත් නිරවුල් කර නොතිබුණි. දිගු කර්මාන්තශාලාවේ බැංකු ශේෂ තුළ මුදල් හා මුදල් සමාන දෑ යටතට නොගැනෙන Pan Asia Bank ලෙස දක්වා ඇති රු 159,706.00 හා Stale Cheque වල දක්වා ඇති රු 4,256.00 ක වටිනාකම් 2021 වර්ෂයේ වර්ෂාවසාන ගිණුම්වල ලැබියයුතු දෑ යටතේ සඳහන් කර ඇත. හඳුනා නොගත් ශේෂ කඩිනමින් නිරවුල් කළ යුතුය.
- (ගා) විගණනයට ඉදිරිපත් කරන ලද උපලේඛනය අනුව ප්‍රධාන කාර්යාලයේ පෙර ගෙවීම් ශේෂය වූ රු.18,472,541 තුළ වසර 5 ඉක්මවූ එකතුව රු.12,881,934ක් වූ ශේෂය 2020 දෙසැම්බර් 31 දින වන විටත් නිරවුල් වී නොතිබූ අතර එම මුළු ශේෂය තුළ රු.307,361ක් වූ බැර ශේෂ ද විය. තවද උපලේඛනය අනුව ශේෂය රු.18,472,541ක් වුව ද මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව එම ශේෂය රු.11,819,250ක් වූයෙන් රු.6,653,291ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය වී තිබුණි. එම මුළු ශේෂය තුළ ඇතුළත් රු.307,361.00 ක් වූ බැර ශේෂයට හේතුව වන්නේ නිවැරදි ආකාරයට නොපියවන ලද බනිජ් තෙල් සංස්ථාව හා සම්බන්ධ පෙර ගෙවුම් ශේෂය වේ. එම බැර ශේෂයන් විශේෂ අනුමැතියක් ලබා 2021 වර්ෂයේදී නිවැරදි කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලදී. රු.6,653,291.00 ක වෙනසට හේතුව වන්නේ අප විසින් කලින් ගෙවීම් නොකරන ලද ඇනවුම් සඳහා G.R.N. පත්‍රිකා නිකුත් කර නොතිබීමයි. පෙර ගෙවීම් ශේෂය නිරවුල් කළ යුතු අතර මූල්‍ය ප්‍රකාශන හා උපලේඛනය ශේෂ සමාන විය යුතුය.

1.6 ලැබිය යුතු ගිණුම් සහ ගෙවිය යුතු ගිණුම්

1.6.1 ලැබිය යුතු ගිණුම්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) අඹේවෙල කර්මාන්තශාලාවේ මිලදී ගැනීම් වෙනුවෙන් 2009,2010,2011,2015,2017 හා 2018 යන වර්ෂවලදී ලබා දුන් එකතුව රු.1,268,432ක් වූ අත්තිකාරම් 2020 දෙසැම්බර් 31 දින දක්වා නිරවුල් නොකර පැවති අතර විවිධ ණයගැති ශේෂය වූ රු.3,039,417 තුළ වසර 03 සිට වසර 17 දක්වා අයකර ගැනීමට නොහැකි තිබූ ශේෂය රු.2,739,197ක් විය. එම ණයගැතියන් වෙනුවෙන් තබා ඇති බැංකු ඇපකර මුදල් කර ගැනීමෙන් ණයගැති ශේෂ පියවා ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.	වසර තුනකට වඩා වැඩි කාලයක් අය කර ගත නොහැකි ණයගැති ශේෂ සඳහා නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගෙන තිබේ.	මිලදී ගැනීම් වෙනුවෙන් ලබා දුන් අත්තිකාරම් නිරවුල් කර ගත යුතු අතර බැංකු ඇපකර මුදල් කර ගැනීමෙන් ණයගැති ශේෂ පියවා ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(ආ) පොල්ගඟවෙල කර්මාන්තශාලාවේ ණයගැති කාල විශ්ලේෂණය අනුව වසර 04ත් 16ත් අතර වූ ගව ආහාර ණයගැති ශේෂය රු.3,306,178ක් වූ අතර එය මුළු ගව ආහාර ණයගැති ශේෂයෙන් සියයට 18 ක් වූ අතර වසර 11ත් 16ත් අතර වූ ප්‍රවාහන ණයගැති ශේෂය රු.4,648,233කි.මෙම ශේෂ දිගුකාලීනව පැවත එන ණයගැති ශේෂ වන අතර අයකර ගැනීමෙන් තොරව පැවතුණි.	ගව ආහාර නිකුත් කරනු ලබන්නේ කිරි ගොවි මහතන් විසින් මිලිකෝ සමාගම වෙත සපයනු ලබන කිරි සඳහා ගෙවන මුදලින් අයකර ගැනීමේ පදනම මතය. යම් ගොවි මහතෙකු ගව ආහාර ලබාගෙන ඉන් අනතුරුව සමාගම වෙත කිරි සැපයීම නතර කළහොත් ගව ආහාර සඳහා ලැබිය යුතු මුදල් අයකර ගැනීමට සමාගමට නොහැකි වේ.	දිගුකාලීනව පැවත එන ණයගැති ශේෂ අයකර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(ඇ) පොළොන්නරුව කර්මාන්තශාලාවේ මුළු ණයගැති ශේෂය රු.52,488,032ක් වූ අතර ඉන් රු.50,441,873ක් ම මාස 06 ඉක්මවූ විකුණුම් වන අතර කර්මාන්තශාලාවේ සාමාන්‍ය ණයට විකුණුම් පියවීමේ කාලය ඉන්වොයිසි දින සිට දින 30ක් වුව ද එසේ අයකරගැනීම් සිදුනොකර පුද්ගලික ආයතනයක් වෙත 2018 වර්ෂයේදී රු.9,005 ක් සහ අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය වෙත 2018 වර්ෂයේදී රු. 534,140 ක් හා 2019 වර්ෂයේදී රු. 40,875,996 ක් වශයෙන් එම ආයතන වෙතම නැවත විකුණුම් සිදුකර තිබුණි. අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය වෙත සිදුකර විකුණුම් සඳහා බැංකු සුරක්ෂිත ලබාගෙන නොතිබුණි.	2018 වර්ෂයේ සිට පැවත එන රු. 9,005.00 ක් වන හිඟ මුදල් සම්බන්ධයෙන් අදාළ පුද්ගලික අංශය දැනුවත් කළ අතර මෙහි දක්වා ඇති අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය වෙත 2018 වර්ෂයේ නිකුත් කළ රු. 534,140.00 ක් සහ 2019 වර්ෂයේ නිකුත් කළ රු. 40,875,996.00 ක් වන භාණ්ඩ සඳහා සියලුම අයකිරීම් ප්‍රධාන කාර්යාලය හරහා සිදුකර ගෙන තිබුණි.	දිගුකාලීනව පැවත එන ණයගැති ශේෂ අයකර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතු අතර ණයට විකුණුම් සඳහා බැංකු සුරක්ෂණ ලබා ගත යුතුය.
(ඈ) එකතුව රු.6,896,851ක් වූ ප්‍රධාන කාර්යාලයෙහි අත්තිකාරම් ශේෂය තුළ ඇතුළත් 2017,2018 හා 2019 වර්ෂවලදී විවිධ කාර්යයන් ඉටුකිරීම වෙනුවෙන් ලබාදුන් එකතුව රු.958,973ක් වූ අත්තිකාරම් ශේෂ 2020 දෙසැම්බර් 31 දක්වාම නිරවුල් කර නොතිබුණි. තව ද කිරි	වැස්සි පැටවුන් මිලදී ගැනීමේදී අත්තිකාරම් මුදල වශයෙන් රු.3,049,500.00ක් ගෙවා ඇත. නමුත් 2020.12.23 දානම	දිගුකාලීනව පැවත එන අත්තිකාරම් ශේෂ නිරවුල් කිරීමට ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

එළඳෙනුන් මිලදී ගැනීම වෙනුවෙන් රු.3,049,500ක අත්තිකාරම් මුදලක් ජාතික පශු සම්පත් සංවර්ධන මණ්ඩලයට 2020 ඔක්තෝබර් 28 දින ගෙවා තිබුණද භාණ්ඩ ලැබීම් පත්‍රිකාව (GRN) ඉන්වොයිසිය සමඟ එකඟ නොවීම හේතුවෙන් කිසිදු ක්‍රියාමාර්ගයක් ගැනීමෙන් තොරව නිරවුල් නොකර පැවතුණි. ඉහත රු.6,896,851ක් වූ අත්තිකාරම් ශේෂයෙහි ඇතුළත් රු.724,900 ක් වූ අත්තිකාරම් ශේෂ 2023 අගෝස්තු 15 දක්වාම නිරවුල් කර නොතිබුණි.

ඉන්වොයිස් පත් අනුව සතුන්ගේ මිල වූයේ රු.3,824,460.00 කි. (මිලදී ගත් අවස්ථාවේ බර වැඩි වී ඇති බැවින්) නමුත් මේ සඳහා අදාළ G.R.N. අත්ක 3004 හි වටිනාකම වන්නේ රු.3,049,500.00 කි. එය ඉන්වොයිස් පත්වල මිලට වඩා රු.774,960.00 ක අඩු අගයක් බැවින් ඒ සඳහා අදාළ පාර්ශවයන්ගේ අනුමැතියට යටත්ව එම අත්තිකාරම් මුදල පියවන ලෙසට දැනුම් දී ඇත.

(ඉ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ දීර්ඝ කාලයක සිට පැවත එන රජයෙන් ලැබිය යුතු වටිනාකම රු.94,333 ක් වූ ශේෂය සම්බන්ධයෙන් කිසිදු ක්‍රියාමාර්ගයක් 2020 දෙසැම්බර් 31 දක්වාම ගෙන නොතිබුණි.

විගණන කමිටු රැස්වීමේදී මූල්‍ය අංශය වෙත ලැබුණි. අදාළ නිර්දේශ කෙටුම්පත් කර අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය ලබා ගැනීමේ කටයුතු සිදු කරමින් පවතී. ලැබිය යුතු ශේෂ අයකර ගැනීමට ක්‍රියාමාර්ගයක ගත යුතුය .

1.6.2 ගෙවිය යුතු ගිණුම්

විගණන නිරීක්ෂණය

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

නිර්දේශය

(අ) පොලී රහිත ණය යටතේ දීර්ඝ කාලයක සිට පැවත එන ජාතික කිරි මණ්ඩලයට ගෙවිය යුතු රු.2,108,063ක ශේෂය සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් වන විටත් නිරවුල් වී නොතිබුණි.

වලනය නොවන ශේෂ ලේඛනයක් විගණන කමිටුවේ අනුමැතියට යොමු කර ඇති අතර, ඊට අදාළ ගැලපුම් එම අනුමැතියට යටත්ව සිදු කරනු ඇත.

ගෙවියයුතු පැරණි ණය ශේෂ නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

(ආ) සමාගමේ මූල්‍ය තත්ත්ව සටහන් අංක 18 හි ඇතුළත් වෙළෙඳ ණයහිමි ශේෂයට අදාළව විගණනයට ඉදිරිපත් කර ප්‍රධාන කාර්යාලයේ ණයහිමි කාල විශ්ලේෂණය අනුව වර්ෂ 01 ත් 05 ත් අතර කාලයක සිට පැවත එන ශුද්ධ ණයහිමියන් රු.5,825,286 ක් හා වර්ෂ 05 ට වඩා වැඩි කාලයක සිට පැවත එන ශුද්ධ ණයහිමියන් රු. 6,434,020 ක් පවතින බව නිරීක්ෂණය වී තිබුණි.

ආයතනයේ විගණන කමිටුවට මේ පිළිබඳව ඉදිරිපත් කර ඇත.

ගෙවියයුතු පැරණි ණය ශේෂ නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

1.7 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම		නිර්දේශය	
(අ) අංක පීඊඩී/12 දරන 2003 ජුනි 02 දිනැති රාජ්‍ය ව්‍යාපාර චක්‍රලේඛය	(i) 6.5.1 වගන්තිය ගිණුම් වර්ෂය අවසන් වී දින 60ක් ඇතුළත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ කෙටුම්පත් වාර්ෂික වාර්තාව විගණකාධිපති වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු වුවත් 2020 වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කර තිබුණේ 2023 අගෝස්තු 11 වන දිනය.ඒ අනුව දින 910 ක් ප්‍රමාද වී තිබුණි.	පිළිතුරු නොමැත	ලබා	දි භාණ්ඩාගාර චක්‍රලේඛ ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ කෙටුම්පත් වාර්ෂික වාර්තාව විගණකාධිපති වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.	
(ii) 4.2.6 වගන්තිය	කාර්යසාධන වාර්තා/ ප්‍රගති වාර්තා පිළියෙල කර ඉදිරිපත් කළ යුතු නමුත් 2020 වර්ෂය වෙනුවෙන් එසේ වාර්තා ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.	පිළිතුරු නොමැත	ලබා	දි භාණ්ඩාගාර චක්‍රලේඛ ප්‍රකාරව කාර්යසාධන වාර්තා/ ප්‍රගති වාර්තා පිළියෙල කර ඉදිරිපත් කළ යුතුය.	
(iii) 5.1.2 වගන්තිය	ව්‍යාපාරික සැලැස්මට ඇතුළත් විය යුතු සංවිධාන ව්‍යුහය හා කාර්යය සාධන දර්ශක යන කරුණු 2019,හා 2020 වෙනුවෙන් පිළියෙල කරන ලද ව්‍යාපාරික සැලැස්මෙහි ඇතුළත් කර නොතිබුණි.	පිළිතුරු නොමැත	ලබා	දි භාණ්ඩාගාර චක්‍රලේඛ ප්‍රකාරව සංයුක්ත සැලැස්මට ඇතුළත් විය යුතු සංවිධාන ව්‍යුහය හා කාර්යය සාධන දර්ශක ව්‍යාපාරික සැලැස්මෙහි ඇතුළත් කළ යුතුය.	
(අ) 2014 පෙබරවාරි 17 දිනැති අංක 01/2014 දරන රාජ්‍ය මුදල් චක්‍රලේඛය	5(2) වගන්තිය	පිළියෙල කරන ලද ක්‍රියාකාරී සැලැස්මට අන්තර්ගත විය යුතු වාර්ෂික අයවැය ලේඛනයේ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය හා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය හා වර්ෂය සඳහා ණය ආපසු ගෙවීමේ සැලැස්මක් පිළියෙල කර නොතිබුණි.	පිළිතුරු නොමැත	ලබා	දි චක්‍රලේඛ සඳහන් අයිතම ක්‍රියාකාරී සැලැස්මට ඇතුළත් කළ යුතුය.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු. 225,756,290 ක ලාභයක් වූ අතර ඊට ප්‍රතිරූපව ඉකුත් වර්ෂයේ අලාභය රු. 862,714,548 ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු. 1,088,470,838 ක ලාභය වැඩිවීමක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම ලාභය වැඩිවීමට සඳහා ආදායම් වැඩිවීම සහ විකුණුම් පිරිවැය අඩුවීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

2.2 අනුපාත විශ්ලේෂණය

සමාලෝචිත වර්ෂයේ ජංගම වත්කම් අනුපාතය, ක්ෂණික වත්කම් අනුපාතය, දළ ලාභ අනුපාතය පිළිවෙලින් 1.52 ක් 0.785ක් සහ 12.62% වූ අතර පෙර වර්ෂයේ එම අනුපාතයන් පිළිවෙලින් 1.09ක් 0.61ක් සහ 3.84% විය. ඒ අනුව ජංගම හා ක්ෂණික වත්කම් අනුපාතයන් ප්‍රශස්ථ මට්ටමක නොමැති බැවින් කාරක ප්‍රාග්ධන ගැටළුවකට හේතු විය හැකි බව නිරීක්ෂණය විය.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ ඇතුළත් ප්‍රධාන කාර්යාලයේ බදු සඳහා වෙන්කිරීම් ශේෂය තුළ වසර ගණනාවක සිට පැවත එන රු.8,425,296 ක ආදායම් බදු දඩ මුදල් වෙනුවෙන් සිදු කරන ලද වෙන්කිරීම් ශේෂයක් පැවත එන අතර සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් වන විටත් එය නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කර තිබුණි.	ආයතනයේ කමිටුවට මේ ඉදිරිපත් කර ඇත.	විගණන පිළිබඳව නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(ආ) අඹේවෙල කර්මාන්තශාලාවේ අංක 2065230 දරන ජංගම ගිණුමට අදාළව බැංකු සැසඳුම් ප්‍රකාශනයට අනුව මුදල් පොතේ ශේෂය රු.6,812,986 ක් වුව ද මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි එම ශේෂය රු.6,763,927ක් වූයෙන් රු.49,050 ක වෙනසක් පැවති අතර පොළොන්නරුව කර්මාන්තශාලාවේ අංක 005100160000970 දරන ගිණුමට අදාළව බැංකු සැසඳුම් ප්‍රකාශනයට අනුව මුදල් පොතේ ශේෂය රු.6,392,960 ක් වුව ද මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි එම ශේෂය රු.6,252,967ක් වූයෙන් රු.139,993ක වෙනසක් පැවතුණි.	මෙහිදී 2020.12.31 දිනට අදාළ අතැති මුදල් ප්‍රමාණය වන රු.138,982.64 ක වටිනාකම සහිත රිසිට් පත පසු දින බැංකු ගත කර ඇත. එම ශේෂය සහ තවත් අත්පිට විකුණුම් සඳහා වූ රු. 1,010.36 ක ප්‍රමාණය 2021 වර්ෂයේ J/ 637 යටතේ නිවැරදි කිරීම් සිදුකර ඇත.	මුදල් ශේෂයේ වෙනසකට හේතු සොයා බැලිය යුතු අතර බැංකු සැසඳුම් ප්‍රකාශන නිවැරදිව සකස් කළ යුතුය.

3.2 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) මිනිස් පරිභෝජනයට නුසුදුසු කිරිපිටි නිෂ්පාදනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් පහත නිරීක්ෂණයන් කෙරේ.		
(i) 2017 වර්ෂයේ ජූලි මස සිට අඹේවෙල නව කිරිපිටි යන්ත්‍රාගාර නිෂ්පාදන කටයුතු ආරම්භ කර තිබුණු අතර එදින සිට 2018 ජනවාරි මස 18 දින දක්වා නිෂ්පාදිත	තොග නශ්‍ය වී විකිණිය නොහැකි වුවද එවැනි තොග නිසි ක්‍රමවේදයක් නොමැතිව	සිදු වී ඇති සම්බන්ධයෙන් පරීක්ෂණයක් පවත්වා

කිරිපිටි අතරින් පිරිවැය රු.මිලියන 475.2 ක් වූ මෙට්‍රික් ටොන් 720 ක ප්‍රමාණයක් දෝෂ සහිත බවත් ඒවා මිනිස් පරිභෝජනයට නුසුදුසු බව සමාගමේ රසානාගාර වාර්තා මගින් තහවුරු කර තිබුණු අතර ජේරාදේණිය ගන්නෝරුව පශු වෛද්‍ය පර්යේෂණ ආයතනය මගින් කළ පරීක්ෂාවට අනුව මෙම කිරිපිටි වමාරා කන සතුන්ගේ ආහාර සඳහා අමුද්‍රව්‍යයක් වශයෙන් යොදා ගැනීම සුදුසු බවට 2018 අගෝස්තු 07 දින එම ආයතනය විසින් දන්වා තිබුණි. පාරිභෝගිකයන්ගෙන් පැමිණිලි ලැබීමෙන් පසු නැවත ගබඩාව වෙත ගෙන්වා ගත් කිරිපිටි තොගයෙන් කිලෝග්‍රෑම් 666,075 ක ප්‍රමාණයක් 2020 දෙසැම්බර් 31 දින වන විටත් ගබඩාවේ පැවති අතර ඒ හේතුවෙන් ගබඩාවේ අනෙකුත් මෙහෙයුම් කටයුතුවලට බාධා සිදු වී ඇති අතර මෙම පාඩුව සම්බන්ධයෙන් විනය පරීක්ෂණයක් පවත්වා නොතිබුණි.

ගබඩාවෙන් බැහැර කළ අලාභය වගකිවයුතු පාර්ශව නොහැක. වෙනත් අය කර ගත යුතුය.

(ii) ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයේ 1.2.1 (ඇ) උප වගන්ති අනුව ලංසු සඳහා තරඟකාරිත්වය සීමා කිරීම් ඇති කිරීමක් හෝ එසේ හැඟවීමක් සිදු නොකළ යුතු අතර උනන්දුවක් දක්වන ඕනෑම පාර්ශවයන්ට ලංසු සඳහා සහභාගිවීමට කටයුතු සැලසිය යුතුය, යන්නට පටහැනිව මිනිස් පරිභෝජනයට නුසුදුසු කිරිපිටි කිලෝග්‍රෑම් 666,075 ක තොගය සත්ත්ව ආහාර සඳහා අමුද්‍රව්‍යයක් වශයෙන් අලෙවි කිරීමට ලංසු කැඳවීමේදී ලංසු සඳහා ආරාධනය කළ ලිපියේ “සම්පූර්ණ කිරිපිටි තොගයම එකවර මිලදී ගත යුතුයි” යන කොන්දේසි මගින් ලංසු කරුවන් ඉදිරිපත් වීම සීමා කර තිබුණු බව නිරීක්ෂණය වූ අතර එම නිසා ඉහත තොගය 2020 දෙසැම්බර් 31 දින වන විටත් ගබඩා තුළ පැවතුණි.

මෙම කිරිපිටි තොගය මේ වන විට විකුණුම් කර ඇත. අදාළ කැඳවීම සම්බන්ධයෙන් අමාත්‍යාංශයේ විගණන කමිටුව විගණනයක් කරමින් පවතී. ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයට අනුව තරඟකාරිත්වය සීමා කිරීම් ඇති කිරීමක් හෝ එසේ හැඟවීමක් සිදු නොකළ යුතුය.

3.3 ප්‍රසම්පාදන කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

නිර්දේශය

(අ) බඩල්ගම කිරි සැකසුම් කර්මාන්ත ශාලාව ස්ථාපිත කිරීම සඳහා රු.9,718,217,432 ක (යු.රෝ 63,935,641) කොන්ත්‍රාත් වටිනාකමකට 2016 වර්ෂයේ විදේශ කොන්ත්‍රාත් සමාගමක් සමග ගිවිසුම්ගතවී තිබුණු අතර එය 2019 වසරේදී අවසන් කිරීමට නියමිත විය. 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට රු.11,672,291,523 ක් වැය කර ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරමින් පැවතුණි. බඩල්ගම කිරි කර්මාන්තශාලාව ඉදිකිරීමේ කොන්ත්‍රාත් කටයුතු රජයේ ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශයෙන් බැහැරව විදේශීය ඉදිකිරීම් සමාගමකට ලබා දී තිබුණි. මෙම ව්‍යාපෘතිය ලංසු නොමැති ව්‍යාපෘතියක් (Unsolicited Project) ලෙස ක්‍රියාත්මක වී ඇති අතර ඊට අදාළ ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ අතිරේක 23 හි 3 වගන්තිය යටතේ දක්වා ඇත්තේ විශේෂ තාක්ෂණික ඥාණයකින් යුත් කොන්ත්‍රාත්කරුවන් සොයාගත නොහැකි ව්‍යාපෘති වලට

මෙම ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රසම්පාදන කටයුතු මිලකෝ සමාගම විසින් සිදු නොකළ අතර එය මහ භාණ්ඩාගාරය හා "CANC" මගින් සිදු කරන ලදී. ඒ හේතුවෙන් මේ සම්බන්ධව අදහසක් ප්‍රකාශ කළ නොහැක.

ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ අතිරේක 23 හි 3 වගන්තිය යටතේ දක්වා ඇත්තේ විශේෂ තාක්ෂණික ඥාණයකින් යුත් කොන්ත්‍රාත්කරුවන් සොයාගත නොහැකි ව්‍යාපෘති වලට පමණක් ලංසු නොමැති ව්‍යාපෘතියක් ලෙස ක්‍රියාත්මක කළ යුතු අතර කර්මාන්තශාලාවේ යන්ත්‍ර සම්පූර්ණ ධාරිතාවයෙන් භාවිතා කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

පමණක් මෙසේ Unsolicited ව්‍යාපෘති ලෙස ක්‍රියාත්මක කළ හැකි බවයි. නමුත් මෙවැනි කර්මාන්තශාලාවක් ඉදිකිරීම ජාත්‍යන්තර මිල කැඳවුම් මගින් කොන්ත්‍රාත්කරුවකු සොයා ගැනීමේ හැකියාවක් ඇති බැවින් ඉදිකිරීම් පිරිවැය සඳහා ගිවිසුම්ගත තිබූ රු.9,718,217,432ක (යු,රෝ 63,935,641) මුදල අවම ලංසුව පිළිගත නොහැකිව තිබුණි. එම කිරි කර්මාන්තශාලාවට දිනකට දියර කිරි ලීටර් 400,000 ක් අවශ්‍ය බව ඇස්තමේන්තු කර තිබුණ ද වර්තමානයේ අඹේවෙල,පොළොන්නරුව,දිගන හා කොළඹ යන අනෙකුත් ක්‍රියාකාරී කර්මාන්තශාලා 04 සඳහා ආයතනයට එකතු කළ හැකි දෛනික දියර කිරි ප්‍රමාණය ලීටර් 200,000 ක් පමණක් වන බැවින් මෙම බඩල්ගම සැකසුම් කර්මාන්තශාලාවේ යන්ත්‍ර සම්පූර්ණ ධාරිතාවයෙන් භාවිතා කළ නොහැකි බව නිරීක්ෂණය විය.

- (ආ) පොළොන්නරුව කිරි කර්මාන්තශාලාවේ ශීතාගාරය ඉදිකිරීම් යටතේ වූ ප්‍රසම්පාදන කටයුතු පරීක්ෂා කිරීම සඳහා අදාළ ගෙවීම්වල විස්තර ඇතුළත් ප්‍රසම්පාදන ලිපිගොනු, අංක FLS/C/MILCO/01/2020/2023/Info/01 දරන 2023 අගෝස්තු මස 21 දිනැති ලිපිය මගින් අයදුම් කර සිටි නමුත් විගණනට ඉදිරිපත් නොකිරීම මත විගණනයේ විෂයපථය සීමාවීම හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ ගෙවා තිබූ රු. 16,169,330 ක වටිනාකමට අදාළ ගෙවීම් පරීක්ෂා කිරීමට විගණනයට නොහැකි වී තිබුණි.
- පොළොන්නරුව කිරි කර්මාන්තශාලාවේ ශීතාගාර ඉදිකිරීම් කටයුතු සහ ප්‍රසම්පාදන කටයුතුවලට අදාළව සියලුම ගෙවීම් සහ අනෙකුත් ලිපිලේඛන ප්‍රධාන කාර්යාලය මගින් සිදු කළ බව තවදුරටත් දන්වමි.
- ප්‍රසම්පාදන කටයුතු පරීක්ෂා කිරීම සඳහා අදාළ ප්‍රසම්පාදන ලිපිගොනු, විගණනට ඉදිරිපත් කළ යුතුය.